

denne form for observation. Justitsministeriet kan også tiltræde udvalgets forslag til en ny bestemmelse om observation i retsplejelovens § 791 a, herunder udformningen af kriminalitetskrav, mistankekrav og indikationskrav.

Justitsministeriet har dog foretaget en mindre konsekvensændring i udvalgets udkast til bestemmelsen om observation. Ændringen består i en tilføjelse til den opregning af lovovertrædelser (jf. § 791 a, stk. 3, nr. 3), der - hvis de øvrige betingelser er opfyldt - kan begrunde de *særlig kvalificerede former for observation*.

Udvalget har fundet, at betingelserne for iværksættelse af denne form for observation bør ligge på niveau med betingelserne efter retsplejelovens § 781, stk. 1, for indgreb i meddelelshemmeligheden, da indgrebene er sammenlignelige både med hensyn til beskyttelsesinteressen og udførelsesmåden. I § 791 a, stk. 3, nr. 3, har udvalget foreslået en bestemmelse, der - for så vidt angår lovovertrædelsernes karakter - har samme ordlyd som retsplejelovens § 781, stk. 1, havde, da betænkningen blev afgivet.

Efter afgivelsen af Strafferetsplejeudvalgets betænkning er retsplejelovens regler om indgreb i meddelelshemmeligheden imidlertid blevet ændret ved lov nr. 411 af 10. juni 1997. Ved denne ændring er det blevet muligt at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden ved efterforskning af sager om tyveri af særlig grov beskaffenhed (straffelovens § 286, stk. 1), legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter (straffelovens § 245), forsætlig fareforvoldelse (straffelovens § 252, stk. 1), og udlændingelovens § 59, stk. 3 (menneskesmugling), uanset at overtrædelse af disse bestemmelser ikke kan straffes med fængsel i 6 år eller derover.

Justitsministeriet er enig i, at betingelserne for iværksættelse af den særligt kvalificerede observation bør ligge på niveau med betingelserne efter retsplejelovens § 781, stk. 1, for indgreb i meddelelshemmeligheden. Justitsministeriet foreslår derfor, at reglerne om observation udformes således, at der fortsat er overensstemmelse mellem kravene til kriminaliteten i forbindelse med indgreb i meddelelshemmeligheden og de særlig kvalificerede former for observation.

Med hensyn til politiets anvendelse af observation af personer på frit tilgængelige steder eller uden anvendelse af optisk udstyr (ikke kvalificerede indgreb) som efterforskningsmiddel er det Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er behov for at regulere denne form for observation. Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at indgrebet ikke er et straffe-

processuelt tvangsindgreb, og at der i lyset af den gældende praksis ikke er noget behov for en lovregulering af denne form for observation. Ministeriet har også lagt vægt på, at ingen af de myndigheder og organisationer, der er hørt over Strafferetsplejeudvalgets betænkning, har foreslået en sådan lovregulering.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelsen i retsplejelovens § 791 a.

7. Varetægtsfængsling under domsforhandlingen

7.1. Gældende ret

7.1.1. Fastsættelse af frister for varetægtsfængsling

Efter retsplejelovens § 767, skal retten - bortset fra tilfælde, hvor sigtede ikke er til stede her i landet - når den træffer afgørelse om varetægtsfængsling, fastsætte en frist for varetægtsfængslingens længde. Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Fristen kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Uanset den fastsatte frist kan retten efter § 766 til enhver tid omgøre en kendelse om varetægtsfængsling. Efter § 768 skal retten ophæve varetægtsfængslingen, hvis anklagemyndigheden opgiver retsforfølgningen, eller hvis betingelserne for varetægtsfængsling ikke længere er til stede. Retten skal endvidere ophæve varetægtsfængslingen, hvis den finder, at efterforskningen ikke fremmes med tilstrækkelig hurtighed, og at fortsat varetægtsfængsling ikke er rimelig.

7.1.2. Inhabilitet som følge af afgørelser om varetægtsfængsling

I 1990 blev retsplejelovens § 60, stk. 2, ændret for at bringe lovens regler om dommers inhabilitet i overensstemmelse med den fortolkning af menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1, om rettergang ved en upartisk domstol, som kom til udtryk ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse i Hauschildt-sagen.

Efter retsplejelovens § 60, stk. 2, må ingen herefter deltage som dommer under domsforhandlingen i en straffesag, såfremt den pågældende, inden domsforhandlingen er begyndt, vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at varetægtsfængsle den tiltalte efter § 762, stk. 2, eller om anvendelse af agenter efter § 754 a eller om brevåbning eller brevstandsning i medfør af § 781, stk. 4. Dette gælder dog ikke, hvis sagen behandles efter § 925 eller § 925 a eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet de nævnte indgreb, ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

I forbindelse med ændringen i 1990 blev det over-